

Lausunto

25.03.2021

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Työn murros ja taloustilanteen muutos edellyttävät uusia taitoja myös koulutetulta työikäiseltä väestöltä, joten jatkuvan oppimisen tarjontaa on lisättävä korkeakouluissa. Myös elinikäisen ohjauksen palvelut, joiden puutteisiin OECD kiinnitti huomiota raportissaan, tulee laittaa kuntoon samassa yhteydessä. Uudet osaamistarpeet ja -vaatimukset edellyttävät koko koulutusjärjestelmän kehittämistä saumattomaksi kokonaisuudeksi, joka kattaa kaikki koulutussektorit sekä varhaiskasvatuksen ja varmistaa jokaiselle osaamisen, jonka pohjalta jatkuva oppiminen on mahdollista. Jatkuvan oppimisen osaamiskokonaisuudet tulisi löytää yhdestä avoimesta palvelusta, joka muun muassa tarjoaa ohjausta oman osaamisen tunnistamiseen ja sopivien osaamiskokonaisuuksien löytämiseen. SAMOKin näkemyksen mukaan palvelukeskuksen perustaminen pyrkii vastaamaan tähän tarpeeseen osaltaan. Toisaalta SAMOK näkee tiukan aikataulun haastavana ja on huolissaa resurssien riittävydestä. Koska keskuksen on tarkoitus hyödyntää suunnitteilla olevaa digitaalista palvelukokonaisuutta omien tehtäviensä tukena, tulee digitaalisen palvelukokonaisuuden olla hyödynnettävissä riittävän aikaisin.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Lakiesityksessä ehdotetaan perustettavaksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus, joka toimisi Opetushallituksen yhteydessä erillisyyksikkönä. Palvelukeskuksen tehtävinä olisi työikäiselle väestölle suunnattujen ohjaus- ja neuvontapalveluiden ohjaus ja koordinointi, työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointi, koulutustarjonnan rahoittaminen ja alueellisten palveluverkostojen tuki. Edelleen palvelukeskuksen tehtäväksi olisi määritetty eri sektoreilla tarjottavien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden ja hakevan toiminnan kehittäminen työikäiselle väestölle. Palvelukeskus tarjoaisi ohjauspalveluiden toimijoille erilaisia tukipalveluita, kuten kokoamaan tietoa ja kehittämistyön tuloksia. Suoraan kansalaisille ja työnantajille tarjotut tieto-, neuvonta-, ja ohjauspalvelut tarjottaisiin edelleen hajautetusti, monikanavaisesti ja mahdollisimman lähellä asiakasta.

SAMOK pitää kannatettavana jatkuvan oppimiseen ja työllisyyteen liittyvän koordinoinnin ja kehittämisen keskittämistä jatkossa yhdelle toimijalle. Tämä on pitkäjänteisen ja koordinoitun kehittämistyön perusedellytys. Toisaalta olisi ollut myös syytä pohtia onko perustettavan organisaation hallinnollinen pohja riittävän laaja, sillä jatkuvan oppimisen haasteet ulottuvat myös opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen ulkopuolelle.

Palvelukeskuksen suunnittelun yhteydessä erääksi kehittämisen suuntaviivaksi oli tarkoitus tulla aliedustettujen ryhmien palvelu. Osaamisen ja työllisyyden palvelujen yhdistäminen palvelee aliedustettuja ryhmiä mm. yhden luukun ohjaus- ja neuvontapalveluja saavutettavuutta parantamalla sekä räätälöityjen osaamispalveluiden avulla. Esityksestä ei käy ilmi mikä tavoite palvelukeskuksen tehtävässä ja toiminnassa on aliedustettujaen ryhmien koulutuksen saavutettavuuden suhteen.

SAMOK on huolissaan palvelukeskuksen riittävästä resurssoinnista. Tehtävien laajuuteen ja keskukselle asetettuihin odotuksiin nähden 12 henkilöstötyövuoden mitoitus on todella vaatimaton. Palvelukeskuksen toimintamenot on suunniteltu katettavan siten, että 1,1 miljoonan euron määräraha siirrettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta ja tästä yli puolet tulee eri koulutusasteiden budjettimomenteilta. SAMOK näkee tämän kaltaiset määrärahasiirrot budjettileikkauksina opetuksesta ja koulutuksesta. Jatkuva oppiminen on uutta toimintaa oppilaitoksille ja siihen tulisi siksi osoittaa uutta rahoitusta sen sijaan että rahoitusta vain jaetaan uudella tavalla. Työnmurros johon jatkuvan oppimisen kehittämiselläkin pyritään vastaamaan, edellyttää myös osaamistason nostamista eikä siihen päästä leikkaamalla tutkintokoulutuksesta.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

SAMOK pitää perusteltuna perusteltua palvelukeskuksen perustamista Opetushallituksen erillisyyksiköksi. Sen sijaan hallintomallin neuvostojen kokoonpano herättää kysymyksiä. Esityksen mukaan neuvostossa olisi edustajat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöistä. Huomiota kiinnittää koulutuksen järjestäjien edustuksen puuttuminen kokoonpanosta. Jotta neuvosto voisi onnistua tehtävässään, tulee sen koostua kaikista niistä keskeisistä toimijoista, jotka rakentavat jatkuvan oppimisen kokonaisuutta.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

SAMOK pitää erittäin tervetulleena sitä, että esityksen mukaan oppilaitosten ja korkeakoulujen toteuttaman koulutuksen kustannukset tulisivat katetuiksi toimintaan osoitetuilla palvelukeskuksen hankintatoiminta- tai valtionavustusrahoituksella eikä palvelukeskuksen toiminnalla ei myöskään olisi vaikutusta koulutuksenjärjestäjien valtionosuus- tai perusrahoitukseen. Tästä on pidettävä huolta jatkossakin, sillä tutkintokoulutuksen laatu ei enää kestä lisäleikkauksia.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Muilta osin Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry:llä ei ole esitykseen huomautettavaa.

Lisätietoja: työelämäpolitiikan asiantuntija Antti Hallia, 050 389 1011, antti.hallia@samok.fi

Hallia Antti
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry.